

Resolutie van het Europees Economisch en Sociaal Comité over het partnerschap met het Europees maatschappelijk middenveld voor een duurzame toekomst van de EU — Bijdrage van het EESC aan de sociale top van Porto

(2021/C 286/02)

Rapporteurs: **Stefano MALLIA** (gr. I)

Oliver RÖPKE (gr. II)

Séamus BOLAND (gr. III)

Tijdens zijn op 27 en 28 april 2021 gehouden zitting (vergadering van 28 april) heeft het Europees Economisch en Sociaal Comité de volgende resolutie met 225 stemmen vóór en 1 stem tegen, bij 6 onthoudingen, goedgekeurd.

De sociale top die op 7 mei 2021 in Porto plaatsvindt, biedt de EU een unieke gelegenheid om de burgers tot middelpunt van het Europese project te maken. Dit is een kans om te laten zien dat de EU en de lidstaten samen met hun burgers handelen, met het welzijn van die burgers voor ogen, en dat zij niemand buiten de boot laten vallen. De top zal in het teken staan van de ongekend grote ambities van de EU om te bouwen aan duurzame, innovatieve, concurrerende en hechte samenlevingen, die de weg naar 2030 en daarna zullen vrijmaken voor de EU en haar in staat zullen stellen de uitdagingen met betrekking tot de groene en de digitale transitie niet alleen het hoofd te bieden, maar die ook met beide handen aan te grijpen. De top moet onze economie en samenleving tevens helpen duurzaam te worden, waarbij de economische, de sociale en de milieudimensie ieder evenveel gewicht wordt toegekend.

De urgentie van een aanpak waarbij evenveel aandacht uitgaat naar de sociale als naar de economische aspecten van onze samenlevingen en economieën, is met de COVID-19-pandemie alleen maar groter geworden. We hebben gezien dat alles tijdens de COVID-19-pandemie om mensen draait, en ook nu Europa zich langzamerhand begeeft in de richting van sociaal-economische wederopbouw en de Europese pijler van sociale rechten (EPSR) ten uitvoer legt, moeten mensen en gemeenschappen middenin het centrum blijven staan. In dit opzicht had het actieplan inzake de EPSR niet op een beter moment kunnen komen.

In de aan te nemen verklaring van Porto moeten alle institutionele, economische en sociale actoren zich committeren aan de uitvoering van het actieplan, op basis van een maatschappelijke en sociale dialoog. Europa moet dit moment aangrijpen als mijlpaal voor de essentiële volgende stappen op weg naar een levensvatbare en duurzame unie.

Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) dringt er bij de lidstaten en de Europese instellingen op aan actie te ondernemen uitgaande van de volgende punten:

1. Het actieplan voor de EPSR moet een doeltreffend instrument worden dat alle actoren in staat stelt als partners samen te werken en te bouwen aan Europese samenlevingen die worden gekenmerkt door een grotere gelijkheid, duurzaamheid, inclusie en veerkracht. Alle geledingen van het maatschappelijk middenveld, zoals vertegenwoordigd in het EESC, hebben een fundamentele bijdrage te leveren om dit proces te doen slagen. Alle burgers, met inbegrip van personen met een handicap, etnische en minderheidsgroepen en de meest kwetsbare en gemarginaliseerde groepen, moeten via de actieve inzet van het Europese maatschappelijk middenveld kunnen deelnemen aan, zich kunnen herkennen in en hoop kunnen putten uit de visie op en de toekomstige uitvoering van de EPSR. De sociale economie, die een cruciale rol toekomt bij het aanpakken van onvervulde sociale behoeften, het verlichten van armoede en het verminderen van ongelijkheden, verdient bijzondere erkenning en ondersteuning.
2. Gelijkere, duurzamere, inclusievere en veerkrachtigere Europese samenlevingen kunnen alleen worden opgebouwd met behulp van een krachtadige betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld en een effectieve dialoog met sociale partners en maatschappelijk middenveld. Het is van het allergrootste belang dat de impact van het maatschappelijk middenveld wordt gemeten en dat daar verslag over wordt uitgebracht, dat de positieve bijdrage van het maatschappelijk middenveld meer aandacht krijgt en dat voor een gunstig juridisch klimaat en dito beleidsmix wordt gezorgd.
3. Om veerkrachtigere, inclusievere, gelijkere en duurzamere samenlevingen uit te denken en tot stand te brengen zijn bottom-upinitiatieven nodig waarbij nieuwe definities van welzijn en ontwikkeling worden omarmd die verder gaan dan het bbp en wordt geïnvesteerd in sociale innovatie, terwijl de meningen en rechten van de burgers gerespecteerd worden. Bovendien is het absoluut noodzakelijk dat inperkingen van rechten die tijdens de pandemie zijn ingevoerd, worden losgelaten als COVID-19 achter ons ligt.
4. Europa moet ook na de pandemie verenigd blijven en onderlinge solidariteit hoog in het vaandel blijven dragen, ondersteund door een cultuur van maatschappelijke en sociale dialoog. De EPSR ondersteunt een sociale markteconomie waarbij het sociaal model wordt opgeschaald en aangepast aan de veranderingen die in het verschiep liggen. Om sociale veerkracht en duurzaamheid op te bouwen moet het actieplan voor de EPSR zorgen voor een wijdverbreid welzijn en een inclusieve arbeidsmarkt waarop discriminatie wordt geweerd en stabiele en goed betaalde banen voorhanden zijn.

5. In de nasleep van de pandemie moeten instellingen en sociale partners via een sociale dialoog komen tot oplossingen die de sociale veerkracht van onze economieën vergroten door een nieuwe en open houding tegenover veranderingen in te nemen. Tegelijkertijd moet worden gestreefd naar een minimaal beschermingsniveau en gelijke kansen, waarbij speciale aandacht dient uit te gaan naar de toereikendheid van lonen, genderdiscriminatie, steun voor jonge werknemers en bescherming van migranten en werknemers die in een onzekere positie verkeren.
6. Een van de belangrijkste economische en sociale uitdagingen in Europa is het vergroten van de economische groei, de banengroei en de arbeidsparticipatie (met inbegrip van die van ouderen en jongeren, vrouwen, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, inactieven) en het terugdringen van de werkloosheid, met name onder jongeren, alsook het versterken van de positie van vrouwen op de arbeidsmarkt. Dit alles vergt een concurrentiebasis voor investeringen.
7. Concurrentievermogen en hogere productiviteit op basis van vaardigheden en kennis vormen een probaat recept om het welzijn van de Europese samenlevingen op peil te houden. Economische groei en een goed functionerende interne markt zijn belangrijke factoren bij de versterking van de sociale dimensie van de EU. We moeten de sterke punten van onze Europese sociale markteconomie versterken terwijl we de zwakke punten wegwerken en het systeem aldus aanpassen aan de uitdagingen die ons te wachten staan.
8. Alle belangrijke segmenten van onze economie en samenlevingen moeten voorbereid zijn om het potentieel van de digitalisering en de transitie naar een groene economie te benutten. Voorwaarde hiervoor is de bereidheid en het vermogen om structurele veranderingen door te voeren, of het nu gaat om arbeidsmarkten, sociale zekerheid, onderwijs en opleiding of belastingen. Dit impliceert dat de lidstaten daadwerkelijk hun verantwoordelijkheid nemen voor de hervormingen, die door kaders en acties op EU-niveau, zoals het Europees Semester, gecoördineerd en gefaciliteerd worden. Dit is van cruciaal belang om bedrijven ertoe te bewegen in Europa te investeren.
9. De combinatie van een vergrijzende bevolking en een krimpende beroepsbevolking betekent dat een toenemend aantal ouderen economisch afhankelijk zal zijn als we er niet in slagen de beroepsbevolking te vergroten door arbeidsmarkten inclusiever te maken en ook te laten betreden door groepen die momenteel uitgesloten of ondervetegenwoordigd zijn. Er moet actie worden ondernomen om de uitdagingen aan te pakken waarmee de socialezekerheids- en gezondheidszorgstelsels in de lidstaten te kampen hebben. Demografische veranderingen betekenen ook dat we aanpasbare en flexibele nationale onderwijsstelsels, arbeidsmarkten en socialezekerheidsstelsels nodig zullen hebben. Deze uitdagingen vormen niet noodzakelijkerwijs problemen, maar juist kansen die omgezet moeten worden in positieve resultaten.
10. Het actieplan moet gebaseerd zijn op concrete en tastbare acties die meetbaar zijn en vergezeld gaan van monitoringkaders die door de relevante belanghebbenden gezamenlijk zijn overeengekomen en die sociale, ecologische en economische criteria omvatten. Het EESC is ingenomen met de door de Europese Commissie voorgestelde kerndoelen en verzoekt de lidstaten ambitieus te zijn bij het bepalen van hun eigen doelstellingen, zodat alle lidstaten een feitelijke bijdrage aan de verwezenlijking van de Europese doelen leveren.
11. Nu Europa de crisisresponsfase achter zich laat en de herstelfase ingaat, spelen sociale dialoog, voorlichting, raadpleging en participatie van werknemers, via passende kanalen, een belangrijke rol bij het vormgeven van de economische transitie en het bevorderen van innovatie op de werkplek, met name met het oog op de huidige dubbele transitie en de veranderingen in de arbeidswereld.
12. In de EPSR wordt onvoldoende rekening gehouden met de middellange- tot langetermijngevolgen van de COVID-19-crisis voor de Europese gezondheidsstelsels. De pandemie heeft duidelijk aangetoond dat gezondheid een directe impact kan hebben op de economische en sociale stabiliteit, zelfs in de EU. Bij de uitvoering van de EPSR moeten de lidstaten meer en duurzaam investeren om de openbare gezondheidsdiensten en -infrastructuur naar een hoger niveau te tillen en de coördinatie op het gebied van volksgezondheid binnen en tussen de lidstaten te verbeteren.
13. Er wordt veel verwacht van de top, in die zin dat alle belanghebbenden zich krachtig zullen committeren aan het behoud en de ontwikkeling van het Europees sociaal model op basis van een evenwichtige mix van rechten en verantwoordelijkheden. Wij roepen de lidstaten en de Europese instellingen op om ambitie en vastberadenheid aan de dag te leggen.

Brussel, 28 april 2021.

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Christa SCHWENG